

Učebnicový obraz středoškolské fyziky 2

Pracovní list

Speciální teorie relativity na střední škole

Otázky k zamyšlení pro všechny:

1. Je vhodné učit na střední škole speciální teorii relativity? Pokud ano, kdy (v kterém ročníku, po jaké matematické a fyzikální přípravě)?

2. Jaké používat učební pomůcky? (učebnice, populární knihy, elektronické zdroje, internet, původní články,...)?

učebnice	ano	někdy	ne
popularizační knihy	ano	někdy	ne
elektronické zdroje	ano	někdy	ne
původní články	ano	někdy	ne
informace z internetu	ano	někdy	ne
další zdroje			

Za vhodné pro výuku považuji následující tituly:

Dosud neznám materiál, který bych ohodnotil(a) jako vhodný, poradím si takto:

3. Jaké partie probrat, jak zahájit výklad?

4. Lze na střední škole vykládat i čtyřrozměrnou formulaci speciální teorie relativity?

ne, protože

ano, s její pomocí je vhodné vysvětlit

5. Je vhodnější řešit kvantitativní příklady nebo si o speciální teorii relativity spíše povídat ?

6. Jaký je Váš názor na použití tzv. relativistických paradoxů ve výuce?

7. Je vhodné studenty střední školy seznámit i se základy obecné teorie relativity a relativistické kosmologie?

ne, protože

ano, a to tímto způsobem:

Návrhy jednotlivých referátů:

Uvedený seznam referátů není uzavřený, student po dohodě s vyučujícím může referovat o libovolném tématu. Těž seznam literatury je pouze orientační.

1. Historický přehled vzniku a vývoje speciální teorie relativity.

referuje:

Návrh obsahu referátu:

Referující nastíní historický přehled vzniku a vývoje speciální teorie relativity s přesahem k obecné relativity a relativistické kosmologii. Pokusí se zodpovědět otázku, od kdy se objevují pokusy o popularizaci těchto disciplín, respektive jejich začlenění do výuky, a s jakým úspěchem.

Poznámky k referátu (obsah, připomínky, přínosnost, odborný a umělecký dojem):

2. Původní články o STR jako výukový materiál

referuje: 1. 2.

Návrh obsahu referátu:

Referující vyhledá původní odborné články, kterými byla vědecká veřejnost seznámena s novou teorií (vznik STR, případně i OTR a relativistické kosmologie), přečte je a jejich obsah přetlu- močí účastníkům semináře. Zhodnotí jejich vhodnost pro výuku (úplnost, vědeckou správnost, didaktická hlediska).

Nástin literatury:

- [1] Einstein: K elektrodynamice pohybujících se těles.
 - [2] Einstein: Závísí setrvačnost tělesa na jeho energii?
 - [3] Michelson, (Morley): The Relative Motion of the Earth and the Luminiferous Ether (1881, 1887)
-

Poznámky k prvnímu referátu (obsah, připomínky, přínosnost, odborný a umělecký dojem):

Poznámky k druhému referátu (oobsah, připomínky, přínosnost, odborný a umělecký dojem):

3. Speciální teorie relativity ve středoškolských učebnicích

referuje:

Návrh obsahu referátu:

Referát shrne učebnicové zpracování speciální teorie relativity, srovná jednotlivé přístupy, upozorní na případné odborné či didaktické chyby.

Nástin literatury:

[1] Bartuška K.: Fyzika pro gymnázia, Speciální teorie relativity

[2] Pišút J. a kol.: Fyzika pro IV. ročník gymnázií

[3] Bartuška K.: Deset kapitol ze speciální teorie relativity

Poznámky k referátu (obsah, připomínky, přínosnost, odborný a umělecký dojem):

4. Výuka speciální teorie relativity pomocí internetu a multimedií

referuje: 1.

2.

Návrh obsahu referátu:

Referát shrne výhody a nevýhody textů a multimediálních materiálů, získatelných například z internetu, zhodnotí jejich výhody a nevýhody vůči běžnějším knihám. Mohou studenti tyto materiály používat samostatně nebo je nezbytná i role vyučujícího?

Nástin literatury:

[1] <http://www.physics.muni.cz/kof/multimedia.shtml>

[2] <http://martin184.webpark.cz/>

[3] <http://radek.jandora.sweb.cz/f21.htm>

[4] <http://fyzika.jreichl.com>

[5] <http://www.ktf.upol.cz/joch/index.html>

Poznámky k prvnímu referátu (obsah, připomínky, přínosnost, odborný a umělecký dojem):

Poznámky k druhému referátu (obsah, připomínky, přínosnost, odborný a umělecký dojem):

5. Použitelnost popularizačních knih ve výuce

referuje: 1.

2.

Návrh obsahu referátu:

Referát shrne použitelnost takovýchto textů ve výuce. Mohou studenti tyto materiály používat samostatně nebo je nezbytná i role vyučujícího?

Nástin literatury:

[1] Einstein, Infeld: Fyzika jako dobrodružství poznání

[2] Einstein: Z mých pozdějších let

[3] Einstein: Jak vidím svět

[4] Einstein: Teorie relativity speciální i obecná

[5] Landau: Co je to teorie relativity

[6] Gamow, (Stannard): Pan Tompkins (stále) v říši divů

[7] Stannard: Strýček Albert a černé díry

[8] Schwartz: Einstein pro začátečníky

[9] Russel: ABC of Relativity

[10] a řada dalších

Poznámky k prvnímu referátu (obsah, připomínky, přínosnost, odborný a umělecký dojem):

Poznámky k druhému referátu (obsah, připomínky, přínosnost, odborný a umělecký dojem):